

PŘIPRAVTE SE NA SUCHO. Jedním ze způsobů, jak bojovat s nedostatkem vody na zahradách, je vybudovat dešťový záhon. Dešťovku lze také zadržovat v sudech či podzemních jímkách.

Dešťovka je vzácná. Naučte se s ní zacházet.

Zahrádkáře v minulých letech trápilo především sucho. Odborníci varují, že vody – nejen užitkové, ale i pitné – bude čím dál méně. Jak se s tím vypořádat? „Především se nezbavujte dešťové vody,“ doporučuje krajinářská architektka **JANA PYŠKOVÁ**, která rovněž popisuje trendy na českých zahradách. Kritizuje třeba nadužívání jehličnanů nebo tropického dřeva.

Češi jsou národem zahrádkářů. A mít pěstěný trávník či muškáty za oknem je skoro společenská povinnost. Umíme se o zahradu správně postarat?

Já bych české zahrádkáře rozdělila na tři druhy. Zprvce to jsou experimentátoři,

kteří na svých pozemcích hospodaří intuitivně, a ti dokážou nadělat jak hodné parády, tak i paseky. Pak tu máme inovátory. Ti využívají nejnovější vymoženosti, jako jsou barevné mulčovací kůry nebo třeba geotextilie, což je nejen

esteticky diskutabilní, ale i vysloveně nevhodné. Geotextilie na povrch půdy nepatří, hlína pod nimi hnije. Třetí kategorií jsou zahrádkáři, kteří se starají o zahradu stejně, jako to dělávali naši dědečkové a babičky – v souladu s přírodou, což je podle mého názoru správný směr. Naštěstí se v poslední době toto klasické zahrádkářství stává opět trendem.

Existuje něco jako typická česká zahrada?

Trávník, bazén a živý plot, to jsou naše tři fenomény. Co se stylu týče, tuzemští zahrádkáři rádi napodobují a kombinují. Vždy tu byl velice silný německý trend – oblíbili jsme si skalky a trpaslíky. Kdo

touží po romantických zákoutích, snaží se přiblížit anglickým zahradám. Jeden čas byly velkým hitem japonské zahrady, ty ale většinou skončí jako kýčovitá směs.

Jakých nešvarů se nejčastěji dopouštíte?

Velkým zlovykem je nadužívání jehličnanů, což má dvě příčiny – jednak toužíme po stálezeleném prostředí, jednak jsme líní hrabat listí. Zahrada osázená tújemi, smrkem a cypřišky je však velmi statická, smutná a časem může nudit. Pokud ale převažují listnaté dřeviny a trvalky, bude každý pohled z okna trochu jiný. S ročním obdobím se zahrada mění, je dynamická, měkčí, veselejší, barevnější. Zároveň je to mnohem lepší prostředí pro drobný hmyz a jiné živočichy. Navíc – listí padá jednou do roka, jehličí dvanáct měsíců v roce.

Co říkáte používání plastových materiálů v zahradách?

Zahrada by měla být pravdivá. Žádné napodobeniny skutečné dřeviny nenahradí. Když už si pořizujete plastové výrobky, neměli byste je vydávat za něco jiného. Obecně proti plastu nic nemám, pokud dobře vypadá a má opodstatnění. Naštěstí je už dnes k sehnání i kvalitní plastový nábytek. Pro podlahy teras či altánů bych doporučila především vyhnout se tropickému dřevu, protože má dlouhou uhlíkovou stopu. A že je z plantáží? Vždyť ty vznikají právě na místě zničených pralesů. Namísto toho můžete využít modřín, dub nebo smrk. Měkké dřevo je sice méně odolné než to tropické, před povětrnostními vlivy a vlhkostí ho však snadno ochráníte impregnací. Tvrdá dřeva doporučuji nenatírat a nechat přirozeně zežednout.

Velký boom zažívá pěstování ovoce a zeleniny. Přicházejí za vámi klienti s požadavkem realizace „jedlé zahrady“?

Ano, je to devadesát procent našich zakázek. A my tento trend velice vítáme. Kdo má velkou zahradu, užitkovou část nejčastěji odděluje plotem, aby za něj skryl nářadí a pomůcky pro údržbu, ale je to úplně zbytečné – na záhonech není nic nehezkého. Aktuálním trendem je zakomponovat jedlé rostliny mezi okrasné. Například lesní jahody se dají použít jako trvalky – nejenže ve skalce dobře vypadají, ale zároveň se nezaplevelují. Na okrajích záhonů se zase efektně vyjímají

různé druhy salátů. Oblíbený je také rybíz mezi keři či trvalkami, živý plot z muchovníku a na žádné zahradě nesmí chybět ovocný strom – na jaře krásně kvete, na podzim se hezky zbarví. A samozřejmě bylinky – bazalka, máta, kerblík, koriandr, tymián. Lidé mají také stále větší zájem o luční trávníky namísto anglického perfektně strážného, na který je třeba hodně vody, chemie a práce.

Když se setkáte s klientem, jakou otázku mu položíte jako první?

Vedle oblíbeného stylu mě především zajímá, jaké má zkušenosti, zda se bude starat o zahradu sám a co od ní čeká. Důležité je i to, kdy ji bude nejvíce využívat – podle toho pak vybíráme skladbu rostlin. Někdo třeba tráví celé léto mimo domov, a tak největší účinek zahrady

Jana Pyšková (55)

Je autorizovanou krajinářskou architektkou a členkou České komory architektů. Vystudovala zahradnictví v Lednici na Moravě (dnešní Mendelova univerzita v Brně). Vedle projektování soukromých zahrad se věnuje také veřejným a korporátním zakázkám – podílela se například na projektu nemocnice v Ústí nad Labem, obnově parku v Červeném Poříčí, navrhovala zahrady pro hotely Marriott i Four Seasons, areál administrativního komplexu Rustonka nebo školy v Praze 6 – Nebušicích. Získala také řadu ocenění – Zahrada roku 2012 za zahradu u vily Sněženka, Nejkrásnější zahrada Litoměřice za expozici Dešťové zahrady 2016. Věnuje se propagaci zodpovědného přístupu k řešení nejen zahrad, ale i veřejného prostoru. Velkým tématem je pro ni změna klimatu a dešťová voda. S manželem Petrem Pyškem, významným českým biologem, rádi chodí do přírody, cestují a poslouchají hudbu. Mají dvě dcery – Bára je fyzioterapeutka, Klára bioložka.

cílíme na období od podzimu do jara. Léto může být utlumenější.

Jsou i případy, kdy spolupráci raději odmítnete?

Jen když si s klienty na první dobrou vzájemně nesejdeme. To se naštěstí stává jen výjimečně. Co se realizace týče, z míry mě nevyvede žádný nápad, ani „bláznivý“. Vodopád? Domeček ve stromě? Lze ledacos, jen je nutné reálně zhodnotit možnosti a prvky harmonicky zakomponovat. Krása musí jít ruku v ruce s funkcí.

I lidé ve městech touží alespoň po malém kousku zeleně, a tak si často pořizují byty s předzahrádkami. Ty ale bývají těsné a sousedé si vzájemně koukají přes plot. Jak si s tím poradit?

Naše rodina má zahrádku u bytu velkou šest krát pět metrů. Vidí na ni zhruba sto partaj. Je ale lemována tak bujným porostem dřevin a květin, že okolí vůbec nevnímáme. Nejhorší, co můžete udělat, je zabarikádovat se tam tújemi. Živý plot vás sice chrání před pohledy zvenčí, ale určitá přehlednost zase může odradit případnou nezvanou návštěvu. Při osázení doporučuji pracovat se směsí rostlin, například keři, velkými trávami, trvalkami, popínavkami. Namísto drahých tújí, které mimochodem lidem stejně často uhynou, stačí obyčejný a levnější ptačí zob nebo hlohyně, což je krásný stálezelený keř, který hezky kvete, plodí barevné bobule a je zcela nenáročný.

Osázet můžeme i balkon. Co byste doporučila tam pěstovat?

Naštěstí ubývá lodžii, které slouží k uskladnění krabic a starých televizí. V truhlíku se už dnes dá pěstovat ledacos – květiny, bylinky, rajčata, papriky, drobné ovoce či zakrslé ovocné stromky. Když k tomu přidáte pěkný nábytek, stůl a židli, rázem získáte opravdu příjemný kout. Prostor také zcela promění venkovní koberce, svíčky, lampičky... Ne nadarmo se říká, že balkon je druhým obývacím pokojem. Jen si předem zjistěte, jaká je jeho nosnost. Nemusí hned hrozit jeho zřícení pod tíhou květináčů, ale může se třeba stát, že popraská omítka a majitel budovy či sousedé vás obviní, že jste to způsobili vy. Ideální je mít vyjádření na papíře.

Zahrádkáře v posledních letech trápí sucho. Jak se s ním vypořádat?

Přesněji řečeno – problémy se suchem se pomalu a postupně zhoršovaly a minulý léto nás dohnaly. Ještě před pár ▶

lety bylo srážek poměrně dostatek, i když ve špatné distribuci – přívalové deště a dlouhé periody sucha. Jenže loni bylo srážek významně méně, než je obvyklý průměr. Sucho netrápí pouze zahrádkáře, ale všechny lidi. Hrozí totiž nedostatek jak užitkové, tak i pitné vody. A jak se s tím vypořádat? Moje rada je jednoduchá – nezbavujte se dešťové vody z okapů tím, že ji necháte odtéct do kanálů. To je ta největší chyba, jakou můžete udělat.

A jak tedy máme dešťovou vodu co nejlépe využít?

Jedním ze způsobů, jak udržet nejen v zahradě, ale i v domácnosti dobré klima, je osázet střechu zelení – pokud je plochá. Tato vrstva funguje jako izolace, stejně jako třeba polystyren, a navíc ochlazuje okolí odparem z rostlin a substrátu. Zakládání zelených střech je trendem hlavně ve městech u administrativních budov. Ty jsou většinou umístěny v centru, kde zástavba zabírá původní zelené plochy. Pořídít si takovou střechu je však možné i u obyčejného domku, i když je to celkem finančně náročné a je potřeba dohledu odborníka. Jinou možností, jak efektivně využít dešťovku, je její zadržování. A tím nemám na mysli jen sud pod okapem. Do země se zapouštějí velké jímky a voda z nich pak slouží k zalévání zahrady, lze ji také napojit na odpadní systém domu a využívat ji pro běžné domácí činnosti, ke kterým pitná voda není vůbec potřeba. Do speciálních jímek můžete svádět také „šedou vodu“, tedy odpady z umyvadel, sprch, praček a myček. S takovou vodou lze splachovat toalety nebo zalévat.

Máte ještě nějaký tip, jak dešťovou vodu využít?

Ideální je vybudovat takzvanou dešťovou zahradu, tedy lépe řečeno dešťový záhon. Jde o prohlubeň asi třicet centimetrů hlubokou, do níž přímo z okapů nebo přepadem z jímky stéká přebytečná voda. Pomalu se vsakuje do půdy, takže vláha se udrží hluboko v zemi. Velikost prohlubně by měla odpovídat dvaceti procentům plochy, ze které svádíme vodu. Záhony se osazují směsí rostlin odolných druhů, které tolerují kolísání půdní vlhkosti. Rostou v souvrství ze směsi kompostu, písku a ornice.

Jak často bychom měli zahradu zalévat?

Závlahy jsou docela věda. Každá rostlina potřebuje něco jiného. Obecným

▲ **SKALKY.** Charakterem a výsadbou napodobují horskou kompozici. Původně německý styl je na českých zahradách velmi oblíbený.

▲ **JEDLÁ ZAHRADA.** Aktuálním trendem je zakomponovat jedlé rostliny mezi okrasné. Využití zde najdou jahody, různé druhy salátů, bylinky či ovocné keře a stromy.

pravidlem je kropit na noc nebo velice brzy ráno, dokud není půda přehřátá. Zároveň se doporučuje zalévat spíše méně často a hodně, aby se vláha dostala až ke kořenům. Nejnáročnější na závlahu jsou sečené trávníky. Ty navíc mívají v horkých slunečných dnech jen o něco menší teplotu než rozpálená dlažba.

Které rostliny nejlépe snášejí sucho?

Řada travin, rozchodníky, šalvěje, levandule a mnoho dalších rostlin z našich suchých oblastí, mediteránu a prérií Severní Ameriky. Sucho vydrží i naše obyčejné keře, jako jsou lísky, brsleny, zimolezy. S nedostatkem vody se překvapivě výborně vypořádávají i růže. Ze stromů je to například obyčejný ořešák.

Pavčina Nešněrová ■